

Έφηβικά θέματα

Έπιπολαιότητα

Σήμερα, παιδιά, θά σās παρουσιάσω κάποια στιγμιότυπα στά όποια ίσως ανακαλύψετε τόν έαυτό σας.

Σκηνή Α΄

Βγαίνεις από τήν τάξη σου γεμάτος ίκανοποίηση. Γράψατε διαγώνισμα καί είσαι εύχαριστημένος. Πιστεύεις ότι τά πηγες πολύ καλά. Βλέπεις κιόλας τόν βαθμό νά σου χαμογελά! Κουβεντιάζοντας όμως μέ τούς συμμαθητές σου, διαπιστώνεις ότι σου ξέφυγε μιά άσκηση, δέν απάντησες καθόλου... στίς άλλες μάλλον έκανες κάποια λαθάκια... καί στό τελευταίο θέμα ίσως δέν έδωσες ολοκληρωμένα τήν απάντηση. Ό βαθμός πού τελικά πήρες απέδειξε ότι βιασικά απάντησες στίς έρωτήσεις του διαγωνίσματος. Δέν έδωσες τήν απαιτούμενη προσοχή, δέν εκτίμησες τή δυσκολία τών ασκήσεων, δέν προσπάθησες νά θυμηθείς όλα όσα ήξερες, ένω τά είχες διαβάσει...

Σκηνή Β΄

Ή μαμά ανησυχεί πού σέ βλέπει νά μή διαβάζεις τά μαθήματά σου, αλλά έσύ τήν καθησυχάζεις. «Δέν έχουμε πολλά γιά αύριο, θά τά προλάβω», τής λές μέ βεβαιότητα καί συνεχίζεις νά παίζεις στόν υπολογιστή σου, ώπου χύπησε τό κινητό σου... μίλησες πολύ, γέλασες χορταστικά... αντίλλαξες στή συνέχεια καί τά απαραίτητα μη-

νύματα καί... έφτασε ή ώρα γιά τό φροντιστήριο. Όταν γύρισες, πει-
νοῦσες «σάν λύκος» καί ήδη νύσταζες, ένιωθες κουρασμένος απ’
όλη τή μέρα. Ξεφύλλισες κάποια μαθήματα, αλλά ποῦ νά βρεῖς τό
κουράγιο νά κάνεις έργασίες καί ασκήσεις... Τελικά μάλλον είχες
περισσότερα νά κάνεις από ό,τι υπολόγιζες. Αὔριο θά κάνεις μία
καλύτερη προσπάθεια... Άλλά ήρθε καί τό αὔριο καί ό χρόνος
έφυγε πάλι τόσο γρήγορα μέσα από τά χέρια σου...

Σκηνή Γ΄

Κόντεψες νά πάρεις άπουσία τήν πρώτη ώρα. Δέν έφταιγε πού
άργησες λίγο νά ξυπνήσεις. Άλλά νά, μέχρι νά αποφασίσεις τί
ρουχα θά βάλεις, γιά νά έντυπωσιάσεις καί σήμερα, μέχρι νά πετύ-
χεις τό νέο χτένισμα... Τί πειράζει άλλωστε νά πάρεις μία άπουσία
άκόμη;...

Πώς θά χαρακτηρίζατε, παιδιά, τόν μαθητή/τήν μαθήτριά πού
είδαμε στά τρία παραπάνω στιγμιότυπα; *(Δίνουμε τόν λόγο πρώτα
στά παιδιά καί έπειτα συνοψίζοντας έξηγοῦμε ότι όλα τά προανα-
φερθέντα χαρακτηριστικά είναι γνωρίσματα έπιπολαιότητας).*

Τί είναι ή έπιπολαιότητα; Δέν είναι ένα μόνο έλάττωμα, αλλά μία
κατάσταση κατά τήν όποία άπονοῦν πολλές ψυχικές λειτουργίες:
ή προσοχή, ή μνήμη, ή αντίληψη, ή κρίση, ή βούληση. «Τό νά
σκοινάψει κανείς δύο φορές στήν ίδια πέτρα, είναι έπιπολαιότητα»,
έλεγε ό περίφημος ρωμαίος ρήτορας Κικέρων. Ό έπιπόλαιος είναι
συχνά άπρόσεχτος, ξεχνάει εύκολα, δέν αντιλαμβάνεται κάποια
πράγματα, δέν τά εκτιμᾷ όπως πρέπει, έχει αδύναμη τή θέλησή του.
Τό αποτέλεσμα είναι νά φέρεται συχνά άπερίσκεπτα, νά μήν έχει
σωστές προτεραιότητες, νά δίνει βαρύτητα σέ άνούσια πράγματα,
ένῳ προσπερ- νᾷ αδιάφορα άλλα πολύ σημαντικά.

Ὁ ἐπιπόλαιος, γιά παράδειγμα, ἐπειδὴ βάζει πάνω ἀπὸ ὅλα τὴν ἐπιθυμία του νὰ ἀρέσει τοὺς ἄλλους, δὲν διστάζει

✍ νὰ ζοδεύει ἀσυλλόγιστα χρήματα γιὰ νὰ εἶναι πάντα «τῆς μόδας»,

✍ νὰ σπαταλᾷ πολὺτιμο χρόνο στὴν ἀγορά καὶ ἀτέλειωτες ὥρες μπροστὰ στὸν καθρέφτη,

✍ νὰ κάνει δίαιτες ὑπερβολικὲς, βλάπτοντας ἀκόμη καὶ τὴν υἱεία του.

Ἄλλοτε πάλι, γιὰ νὰ ἀποσπάσει τὴν προσοχὴ τῶν ἄλλων, δὲν διστάζει

✍ νὰ κάνει ἐπίδειξη γνώσεων, ἔσω κι ἂν εἶναι ἐλλιπεῖς

✍ νὰ λέει λόγια σαχλά καὶ ἄπρεπα, ἂν αὐτὰ ἀρέσουν στὴν παρέα

✍ νὰ προχωρεῖ σὲ ρισκοκίνδυνες ἐνέργειες, δίχως νὰ ἐκτιμᾷ σωστά τὴν ἐπικινδυνότητά τους.

Ὁ λαὸς χαρακτηρίζει τοὺς ἐπιπόλαιους «ἐλαφρόμυαλους».

Πόσο κακό κάνει ἡ ἐπιπολαιότητα σέ ἓναν μαθητὴ τὸ φανερῶνουν οἱ βαθμοὶ του. Ἐνῶ θὰ μπορούσε νὰ ἔχει καλύτερες ἐπιδόσεις, δὲν τὸν ἀφήνει νὰ ἀξιοποιήσῃ ὅλες τὶς ἱκανότητές του. Καί γίνεται ἀκόμη πιὸ βλαπτικὴ, ὅταν ἐπηρεάζει τὶς σχέσεις μας μέ τοὺς συνανθρώπους μας καὶ μέ τὸν Θεό.

Στὶς σχέσεις μας μέ τοὺς συνανθρώπους μας

(Θὰ μπορούσαμε νὰ ζητήσουμε πρῶτα ἀπὸ τὰ παιδιὰ νὰ μᾶς περιγράψουν τὸν ἐπιπόλαιο ἄνθρωπο στὶς σχέσεις μέ τοὺς συνανθρώπους του καὶ ἔπειτα νὰ προσθέσουμε τὰ παρακάτω χαρακτηριστικὰ παραδείγματα).

α) Μίλησες εις βάρος ενός συμμαθητή σου. Ή αλήθεια είναι ότι δέν θυμόσουν πολύ καλά τί έγινε, δέν τά είχες παρατηρήσει καί όλα προσεχτικά, αλλά βιάστηκες νά μεταφέρεις στήν παρέα όσα έπесαν στήν αντίληψή σου. Τελικά, όπως αποδειχτηκε, τόν αδίκησες καί τόν πίκρανες πολύ μέ όσα επιπόλαια μετέφερες.

β) Σοῦ προτείνουν στήν παρέα σου νά δοκιμάσεις ένα ποτό. Σκέφτεσαι πώς δέν είναι καί τόσο «άθωο»... Άλλά μόνο έσύ νά διαφέρεις στήν παρέα; Βιασικά ζυγίζεις τά πράγματα καί κρίνεις καλύτερο νά κάνεις ό,τι σοῦ λέει ή παρέα. Αὐτή ή επιλογή σου όμως θά αποδειχτεῖ σύντομα όχι απλώς επιπόλαιη αλλά καταστροφική. Έτσι ξεκίνησαν πολλά παιδιά νά πίνουν, νά καπνίζουν, καί τελικά βρέθηκαν μπλεγμένα σά ναρκωτικά. Πήραν τόν δρόμο πού δέν έχει επιστροφή.

γ) Σοῦ προτείνει νά γίνετε φίλοι. Δέν τόν ξέρεις, δέν τόν έχεις δεῖ ποτέ. Από τήν ηλεκτρονική επικοινωνία σας όμως φαίνεται πολύ εὐχάριστος τύπος, έχετε κοινά ενδιαφέροντα καί μάλλον τοῦ έχεις κάνει πολύ καλή εντύπωση... Αὐτό ιδιαίτερα σοῦ ἄρεσε. Κολακεύσαι νά σοῦ λένε ώραῖα λόγια... Θέλεις οἱ ἄλλοι νά σέ εκτιμούν καί νά σέ θαυμάζουν. Τόν εμπιστεύσαι, λοιπόν, τοῦ ανοίγεις τήν καρδιά σου, τοῦ λές τά μυστικά σου... Έτσι άργά ή γρήγορα δυστυχώς γίνεσαι καί σύ ένα ακόμη θύμα εκείνων τών επιτήδειων πού ξέρουν νά κολακεύουν καί νά εκμεταλλεύονται. Πληρώνεις πραγματικά πολύ ακριβά τήν επιπολαιότητά σου.

Στή σχέση μας μέ τόν Θεό

(Αφοῦ πρώτα εκφραστοῦν τά παιδιά, επισημαίνουμε τά ακόλουθα).

α) Έχουμε άπορίες σχετικά μέ τόν Θεό. Σέ ποιόν θά απευθυνθοῦμε νά μᾶς τίς λύσει; Γιά μιά υπεύθυνη απάντηση σέ ένα θέμα απευθυνόμαστε στόν ειδικό. Πώς σᾶς φαίνεται νά ζητοῦμε νά μά-

θουμε γιά τόν Θεό ρωτώντας ἕναν ἄθεο; Ὅταν ἔχουμε ἀπορίες στά μαθηματικά ρωτοῦμε τόν φιλόλογο; Ἄν δέν καταλάβουμε κάτι στή χημεία θά ρωτήσουμε τόν γυμναστή; Γιά τόν Θεό γιατί συμβαίνει συχνά νά ρωτοῦμε ἀνθρώπους πού δέν ἔχουν σχέση μαζί του; Μήπως αὐτό δείχνει ἐπιπολαιότητα;

β) Ἐπιδιώκει ὁ τάδε νά πιάνει μαζί μας συζήτηση. Συνηθίζει ὅμως νά σπέρνει ἀμφιβολίες γιά τήν πίστη μας. Κάποιος ἄλλος προσποιεῖται ὅτι ἔχει μεγάλο ἐνδιαφέρον γιά αὐτά πού πιστεύουμε, ἀλλά στήν πραγματικότητα καταλαβαίνουμε ὅτι στόχος του εἶναι νά μᾶς παρασύρει σέ κάτι πού δέν ἀρέσει στόν Θεό. Τί κάνουμε;

α) Κουβεντιάζουμε ἀνεπιφύλακτα μαζί τους, γιατί μᾶς ἀρέσει ἡ παρέα τους. Ἐξάλλου, εἴμαστε βέβαιοι ὅτι ἐμεῖς εὐκόλα δέν παρασυρόμαστε. β) Ἐκτιμοῦμε ὅτι τέτοιες συζητήσεις δέν μᾶς εἶναι ὠφέλιμες, γι' αὐτό σκόπιμα τίς ἀποφεύγουμε. Ποιά ἀπό τίς δύο στάσεις δείχνει σύνεση καί ποιά φανερώνει ἐπιπολαιότητα;

γ) Γεμίζουμε τό ἑβδομαδιαῖο πρόγραμμά μας μέ πολλές καί ποικίλες δραστηριότητες. Δέν προλαβαίνουμε ὅμως νά ἀσχοληθοῦμε καθόλου μέ τά τοῦ Θεοῦ. Δέν ἔχουμε χρόνο νά πᾶμε στήν ἐκκλησία, στό κατηχητικό μας, νά κάνουμε τήν προσευχή μας... Μήπως χρειάζεται νά κάνουμε ἕναν ἔλεγχο στίς προτεραιότητές μας; Δέν εἶναι ἐπιπολαιότητα νά ἀφιερώνουμε χρόνο σέ ἕνα σωρό ἀνούσια πράγματα καί νά μή βρίσκουμε χρόνο γιά τόν Θεό καί τά δικά του, πού ἀξίζουν ὅσο ἡ αἰωνιότητα;

Ἀπό τήν ἀρχαιότητα (βλ. Πλουτάρχου, «Βίοι παράλληλοι», κεφ. 10) διασώζεται τό ἐξῆς περιστατικό: Ὁ Θηβαῖος στρατηγός **Ἀρχίας** βρισκόταν σέ ἕνα συμπόσιο, ὅταν τοῦ ἔφεραν ἕνα ἐμπιστευτικό σημείωμα μέ ἕνα σπουδαῖο μήνυμα. Ὁ Ἀρχίας, γιά νά μή χαλάσει τή διασκέδασή του, τό ἄφησε στήν ἄκρη λέγοντας: «**Ἐς αὖριον τὰ σπουδαῖα**». Δηλαδή «αὖριο θά ἀσχοληθοῦμε μέ τά σπουδαῖα». Τό αὖριο ὅμως δέν ἦρθε. Τό ἴδιο ἐκεῖνο βράδυ ὁ Ἀρχίας δολοφονή-

θηκε. Τό σημείωμα τόν πληροφοροῦσε γιά τή συνωμοσία πού ἐτοιμαζόταν ἐναντίον του.

Στή ζωή μας, παιδιά, πολλά διεκδικοῦν μιά θέση στόν χρόνο μας: τά μαθήματά μας, ὁ ἀθλητισμός, ἡ μουσική, ἡ οἰκογένειά μας καί οἱ συγγενεῖς μας, οἱ φίλοι μας, οἱ διασκεδάσεις, ὁ Θεός... Ἄν ἀφήσουμε τά σπουδαῖα γιά αὐριο, ἂν προσπεράσουμε ἀδιάφορα ἐκεῖνα πού εἶναι τά πιο σημαντικά, ἂν ἐπουσιώδη πράγματα κλέβουν τό ἐνδιαφέρον μας, τότε αὐτή ἡ ἐπιπόλαιη ἱεράρχηση θά μᾶς κάνει ἀνθρώπους ἀβαθεῖς, ρηχούς.

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ μᾶς προτρέπει: **«Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὥς ἄσοφοι, ἀλλ' ὥς σοφοί»** (Εφ 5,15). Δηλαδή προσέχετε στό κάθε βῆμα τῆς ζωῆς σας! Μὴ φέρεστε ἀπερίσκεπτα, ἐπιπόλαια, ἀλλὰ μέ σοφία, μέ σύνεση! Νά διακρίνετε στήν καθημερινή σας ζωή ποιό εἶναι τό σωστό καί ποιό τό λάθος, ποιό εἶναι τό καλό ἀλλά καί ποιό εἶναι τό καλύτερο!

Πῶς θά μπορούσαμε νά ἀποκτήσουμε μιά τέτοια ἱκανότητα; Ὁ θεόπνευστος λόγος τῆς Ἁγίας Γραφῆς μᾶς φανερώνει τό μυστικό: **«συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ»** (Εφ 5,17). Γνωρίζοντας τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Τό θέλημα τοῦ Θεοῦ μᾶς χαρίζει μιά σύνεση, μιά ζηλευτή σοφία.

Αὐτή τή σοφία εἶχαν, παιδιά, καί οἱ ἅγιοι τῆς ἐποχῆς μας: ὁ ἅγιος Παῖσιος, ὁ ἅγιος Πορφύριος, ὁ ἅγιος Ἰάκωβος Τσαλίκης. Παιδιά φτωχῶν οἰκογενειῶν, βγῆκαν νωρίς στή βιοπάλη καί δέν μπόρεσαν νά μάθουν πολλά γράμματα. Ἐντούτοις, πλήθη ἀνθρώπων ἔτρεχαν νά ζητήσουν τή σοφὴ συμβουλὴ τους. **Ποῦ τὴ βρῆκαν οἱ ὀλιγογράμματοι αὐτοὶ ἄνθρωποι τόση σοφία; Στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.** Ἐσκυψαν μέ ζῆλο καί ἀγάπη στίς σελίδες τῆς Ἁγίας Γραφῆς, μελέτησαν μέ λαχτάρια καί προσοχή τά θεόπνευστα λόγια τῆς, ἔκαναν ζωὴ τους τό θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι ἀπέκτησαν σοφία θαυμαστή.

Στόν κόσμο πού ζοῦμε, παιδιά, μέσα στή σύγχυση τῶν ἰδεῶν

καί στήν ἀνατροπή τῶν ἀξιῶν, σέ μιά ἐποχή πού παρουσιάζει τό ἄσπρο μαῦρο καί τό μαῦρο ἄσπρο, μόνο τό θέλημα τοῦ Θεοῦ μπορεῖ νά μᾶς βοηθήσει

⇒ νά ἀποκτήσουμε σωστά **κριτήρια**

⇒ νά κάνουμε σωστές **ἐπιλογές**

⇒ νά θέσουμε σωστές **προτεραιότητες**

νά ἀποφύγουμε ἐπιπόλαια λάθη, γιά νά μὴν ἐπαναλάβουμε τήν παροιμία: «**Στερνή μου γνώση νά σέ εἶχα πρῶτα!**».

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

1. Παιχνίδια: α) παιχνίδι παρατηρητικότητας,
β) memory μέ παροιμίες.
2. Ἐνθύμιο μέ ἀγιογραφικό χωρίο (Ἐφ 5,15).
3. Κατασκευή: Σελιδοδείκτης-Θήκη γιά στυλό.